

Ljubljana, 18. 1. 2023

NOVINARSKA KONFERENCA **Lovske zveze Slovenije in Ribiške zveze Slovenije**

Upravljanje z zavarovanimi živalskimi vrstami

Lovska zveza Slovenije se je januarja letos prvič uspela sestati z ministrom za okolje in prostor, ki je napovedal ustanovitev posebne delovne skupine za področje upravljanja z zavarovanimi živalskimi vrstami. Kar nekaj tovrstnih skupin je že bilo ustanovljenih v preteklosti, pa smo na koncu žal morali poiskati rešitev na Upravnem sodišču, ki je v preteklem letu – verjetno bo sodba zaznamovala tudi letošnje leto – odločilo, da so tudi na področju zavarovanih vrst, kjer je populacija v ekstremnem porastu, dovoljeni ukrepi - tudi odvzem iz narave.

Vožnja z motornimi vozili v naravnem okolju

Na sestanku na Ministrstvu za okolje in prostor smo se pogovarjali tudi o že mnogokrat izpostavljeni temi – to je vožnji z motornimi vozili v naravnem okolju, ki je problematično zlasti na področju Pohorja in ponekod na Primorskem. Imamo namreč tako mlo zakonodajo, da mnogi prihajajo iz tujine, saj pri nas raje plačajo izjemno nizko kazen in se še naprej vozijo z motornimi vozili v naravnem okolju. V Italiji in Avstriji si kaj takega težko privoščijo. Žal naša država še vedno ni postavila normativov na tem področju. Nesprejemljivo je, da se lahko v mirno cono z motornimi vozili pripelje kdorkoli in brez zadržkov plaši prostoživeče živali. Lovci smo za ureditev razmer pripravljeni sodelovati – imamo preko 3.000 usposobljenih lovskih čuvajev, ki bodo v primeru spremembe zakonodaje in s pridobitvijo pooblastil lahko spremljali in nadzirali vožnjo z motornimi vozili v naravnem okolju. Druga možnost je, da država ustanovi gozdno policijo in končno zagotovi red na tem področju.

Spremembe lovske zakonodaje

V letošnjem letu se pripravljajo spremembe Zakona o divjadi in lovstvu. V 1. členu naj bi bilo zapisano, da so prostoživeče živali pod skrbnim varstvom države. S tem bi odpravili pravno praznino, ki je nastala s črtanjem 163. člena Zakona o varstvu okolja, iz katerega so preprosto umaknili določbo, da je divjad lastnina države. Lovska zveza Slovenije ni zagovornik tega, da bi živali morale imeti lastnika, naš predlog je, da jih je potrebno s posebno skrbnostjo varovati in da so pod patronatom oz. varstvom države. To pomeni, da se država zaveže, da bo skrbela za vse živali v naravnem okolju; da so skupno dobro, ne pa od nikogar oz., da to po sklepanju nekaterih pomeni, da je divjad od vsakogar. Prvo vprašanje kriminalista, ki se ukvarja s preprečevanjem nezakonitega lova je – kdo je oškodovanec, če divjad nima lastnika?

V spremembo lovske zakonodaje naj bi vključili tudi nekatere rešitve na področju lovske kinologije. Lovski psi so trenutno kljub njihovi vlogi pri izpolnjevanju nalog v javnem interesu pravno izenačeni s t. i. družnimi psi, ki ne opravljajo nobenih specifičnih nalog, ki bi

jih odredil javni interes. S tem bi zagotovili ustrezne pravne temelje za uporabo, šolanje in preizkušanje lovskih psov na načine, ki so nujno potrebni za kasnejše uspešno izvajanje njihovih nalog v javnem interesu.

Vrnitev odvzetih zemljišč

Še vedno ni urejena problematika odvzema zemljišč s strani Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Lovske družine so pred leti kupile zemljišča, jih pošteno plačale, pa so jim bila ta kljub odvzeta, saj na bi šlo za splošno ljudsko premoženje. S prejšnjim kmetijskim ministrom smo se dogovarjali o začasni rešitvi, in sicer da bi lovske družine, ki imajo pogodbo o nakupu, dobile odvzeta zemljišča v brezplačni najem za 99 let. Vendar na skladu na to niso bili pripravljeni pristati. Še vedno potekajo postopki proti (trenutno) 70 lovskim družinam. In čeprav so se nekatere lovske družine uspele vpisati v Zemljiško knjigo, sklad tudi njim jemlje zemljišča. Naša zahteva je, da se spremeni lovska zakonodaja in da za lovske družine veljajo enaka pravila kot za edino izjemo – pašne skupnosti. Pošteno je in čas je, da se to uredi.

Projekti

Zaključuje se projekt LIFE Lynx, ki se je izkazal za zelo uspešnega. Skupaj s Hrvaško pripravljamo projekt Divji petelin – Interreg. V okviru projekta bomo uredili življenjski prostor, kjer bo divji petelin imel dobre pogoje za preživetje, in tako povečali populacijo divjega petelina.

mag. Lado Bradač, predsednik Lovske zveze Slovenije

Afriška prašičja kuga

Na izbruh afriške prašičje kuge (APK) v Sloveniji smo dobro pripravljeni. Slovenija je še vedno prosta APK, a to se lahko spremeni v vsakem trenutku, saj gre za zelo nalezljivo in lahko prenosljivo bolezen. APK je konec lanskega leta - po petih letih ponovno izbruhnila na Češkem. V Slovenijo bi lahko prišla iz Madžarske, ki je nedavno zabeležila 26 izbruhov APK (v letu 2022 skupno 523), preko Bolgarije, ki je nedavno zabeležila 36 izbruhov (v letu 2022 skupno 196), Slovaške, ki je imela lani 550 izbruhov APK, nedavno pa 41, ter preko Srbije, ki je nedavno prijavila 22 izbruhov APK, lani pa skupno 76.

Če bo APK prišla v Slovenijo, bo to imelo velike posledice ne le za lovce, tudi gospodarska škoda bo velika. Če bi APK, na primer, izbruhnila na področju Krima, bi to pomenilo, da se okuženo območje zapre ne le za lovce, temveč tudi za pohodnike, sprehajalce, gobarje, kolesarje ... - za vse. Policija bi nadzirala, da nihče ne vstopa v zaprto območje. Ukrepi bi bili številni, neprijetni in dolgotrajni.

mag. Božo Zakrajšek, direktor Strokovne službe LZS

<i>Napoved dogodkov LZS</i>

V četrtek, 19. januarja, ob 18. uri, bo v Zlatorogovi galeriji, na sedežu LZS, potekalo odprtje fotografske razstave in krajša slovesnost ob praznovanju 50-letnice delovanja Fotokluba Diana.

V februarju in marcu bo Lovska zveza Slovenije v sodelovanju z Rdečim križem Slovenije in Dobrodelnim lovskim združenjem Diana organiziralo že četrto lovsko krvodajalsko akcijo.

Med 17. in 19. marcem bo Lovska zveza Slovenije sodelovala na prvem sejmu lovstva in ribištva na Celjskem sejmu.

Lovska zveza Slovenije nadaljuje s postopki prodaje Zlatorogove vile javno zbiranje ponudb v kombinaciji z javno dražbo za prodajo nepremičnin Lovske zveze Slovenije do 31. marca.

Letošnje leto je Tavčarjevo leto. Ker je bil slovenski pisatelj Ivan Tavčar tudi lovec, smo prejeli povabilo, da v začetku oktobra pripravimo Srečanje lovskih pevskih zborov in rogistov na Visokem.

Predstavitev delovanja Ribiške zveze Slovenije v letu 2022 in načrti za leto 2023

Preteklo leto je bilo za delovanje RZS naporno, žal zaradi številnih negativnih pojavov, ki smo jim bili ribiči priča. Ti so poleg težav, s katerimi se ribiči srečujemo že leta, še dodatno zaznamovali naše delovanje. Čeprav smo državo redno opozarjali na probleme s katerimi se srečujejo naše članice ribiške družine (RD) kot koncesionarji za ribiško upravljanje, se problemi niso rešili. Prisiljeni smo ugotoviti, da večine vprašanj, ki smo jih v preteklosti naslovili na ministrstvo za kmetijstvo (MKGP) ali Ministrstvo za okolje (MOP), v času današnje novinarske konference ni zadovoljivo rešena, tem pa so se pridružila še nova. Tako še vedno ni učinkovito zaključeno vprašanje **dvojne finančne obremenitev ribiških družin** – plačevanja vodnega povračila za stoječe vode za kar družine že plačujejo koncesijo MKGP. To vprašanje smo izpostavili na vseh dosedanjih tiskovnih konferencah, a se ni spremenilo nič. Še več, posamezne RD so sedaj pod **pritisiki Javnega sklada kmetijskih zemljišč RS**, ki od RD zahteva vračilo legalno kupljenih zemljišč, v nasprotnem primeru jim grozi tožba Javnega sklada. Večina teh zemljišč so RD izkoristila za izgradnjo ribiških domov, nekatera zemljišča pa so dejansko postala vodna zemljišča oz. so na njih ribniki.

Na RZS so marca 2022 potekale volitve na kateri je bil **dr. Miroslav Žaberl izvoljen v tretji mandat predsednika zveze**. Nadaljevali smo z dobrim sodelovanjem s sorodnimi ribiškimi organizacijami iz tujine. Tretjo soboto v juniju, na dan Slovenskih ribičev, je bil podpisan **Memorandum slovenskih in hrvaških ribičev** ob mejni reki Kolpi z namenom vzpostavitve enotnega ribiškega upravljanja te mejne reke, akoravno obe državi, zaradi nesporazuma z veljavnostjo Arbitražnega sporazumoma nista storili ničesar v smislu skupnega ribiškega upravljanja na mejnih rekah, kar od njih zahteva meddržavni sporazum – SOPS in bi morala biti tudi vsebina predlaganih ribiško-gojitvenih načrtov. V septembru je bila RZS ponovno **gostiteljica srečanja članic ARGEFA – delovne skupnosti ribiških zvez alpskih dežel**. Na tem srečanju smo se z avstrijskimi, nemškimi in italijanskimi kolegi pogovorili o odprtih problemih ribiškega upravljanja, poseben poudarek pa je bil podan raziskavi o vplivu vidre na stalež rib na Bavarskem in problematiki vpliva globalnega segrevanja na ribe v alpskih predelih. Ob bienalnem **Svetovnem dnevu rib selivk** 21. maja organizirali v domu krajanov Ajdovščina predavanje o odstranjevanju odsluženih jezov na rekah skupaj z Zavodom za ribištvo in organizacijo WWF. V Sloveniji obstaja skoraj 61.000 prečnih pregrad čez vodotoke; o nujnosti obstoja čisto vseh se lahko vprašamo, nedvomno pa vse pregrade prispevajo k fragmentaciji nekoč enotnih ribjih populacij. Istočasno smo skupaj s sodelavci z Zavoda za ribištvo Slovenije, na primeru reke Vipave v njenem zgornjem delu, zainteresirani javnosti prikazali renaturirane rečne pregrade v okviru projekta VIPava. Namen projekta je bil vzpostaviti prihodnost ribjim vrstam na tem delu reke.

Posledice klimatskih sprememb na populacije domorodnih vrst rib

Lansko leto je jasno pokazalo vse negativne posledice, ki jih prinašajo podnebne spremembe. Zaradi visokih temperatur vode, pomanjkanja deževja, so bile številne RD prisiljene samoiniciativno **začasno prepovedati izvajanje ribolova** na revirjih svojih okolišev. Take prepovedi so bile razglašene v porečju zgornje in srednje Savinje, na dveh delih Save Bohinjske, na delih in pritokih Save, Soče, Kamniške Bistrice.... Podobno je bilo na številnih

drugih vodotokih, predvsem tistih srednjih in manjših, ki so v sušnih časih še posebej na udaru. Ravno primer reke Rižane je ponazoril kaj se lahko zgodi; predvidena namerna izsušitev reke, zaradi reševanja Koprškega vodovodnega sistema, bi bila precedenčni primer v slovenski zgodovini. K sreči za celotni vodni živelj v reki in ob njej, je bilo določilo DRSV jasno, da se namerna **izsušitev reke** zaradi preusmeritve vode iz izvira v vodovodni sistem ne sme zgoditi. Tako je bilo pravilo ekološko sprejemljivega pretoka zgolj formalno (ne pa dejansko) spoštovano, četudi se na isto pravilo kaj rado pozablja na manjših vodotokih. A že samo razmišljanje koprške občine in vodovoda, terja posebno zaskrbljenost. Ribiči upamo, da se več-desetletni problem oskrbe Obale z vodo reši čim prej, ker si ponovitev te zgodbe naslednje poletje enostavno ne moremo privoščiti. Odziv države na naša prizadevanja je bil počasen in mlačen. O začasni prepovedi ribolova in našem predlogu, da se poleg ribolova na rekah s kritično nizkim pretokom omejijo tudi ostale pristočasne aktivnosti (rafting, raba vode za namakanje), država ni aktivno sledila. Tako so bile te dejavnosti omejene zgolj v posameznih občinah (npr. Ljubno on Savinji). Ali smo res ribiči edini, ki nam je mar za vodne prebivalce v času posledic podnebnih sprememb? Prav zaradi tega smo pisali odprto pismo predsednike Vlade RS in obema resornima ministroma oz. ministrici (za kmetijstvo in za okolje). Tisto, kar pa smo najbolj zamerili je bil ne samo medel odziv na pisanja, temveč popolno ignoriranje našega predloga ministru MOP, da naj v tem času, ko se ribe borijo za življenje v pregretyh nizkih vodah, vsaj **zaustavijo vsa dela in posege v vodotoke**, ki so s v tem času izvajala. Zgodilo se ni nič. Toliko o boljšem in drugačnem sodelovanju z NVO, ki je bilo obljubljeno.

V sedanjem času ribiči opažamo da se posledice suše z nadpovprečno toplimi temperaturami rek poznajo na staležu salmonidnih/postrvjih vrst rib. Tako so ribiči opazili poginule primerke sulcev, postrvi in lipanov; vprašanje je, kolikšen odstotek potočne postrvi, je preživel preteklo poletje. Opaženi so bili primerki poginulih šarenk, sicer nedomorodne postrvje vrste, ki preživi višje temperature vode kot domorodna potočnica. Vodstvom RD se zato vse bolj postavlja vprašanje ali je v takih vremenskih razmerah in v vodotoke, ki so zaradi regulacij vse bolj pregrevajo, sploh še smiselno vztrajati z vlaganjem potočne postrvi, kot to zahtevajo državni zavodi za ribištvo in varstvo narave? Res je, da šarenka - kalifornijska postrv, ni priznana kot domorodna vrsta v Sloveniji, a je dejstvo tudi, da je prisotna v naših vodah že več kot 130 let (vložki Ivana Franketa, nestorja sladkovodnega ribištva na Slovenskem in začetnika umetne gojitve postrvi).

Žal smo bili ribiči v lanskem letu poleg suš, ponovno priča večjim **onesnaženjem naših voda**. Najbolj izrazit je bil pogin skoraj tone in pol najrazličnejših vrst rib v Malem Grabnu pri Ljubljani. Kljub hitremu odzivu lokalne RD in oddaji vzorcev vode, sedimenta in poginulih rib pristojnim inšpekcijam, je krivec onesnaženja ponovno neznan. Ob večkratnih identičnih ugotovitvah, ko za povzročeno škodo ne odgovarja nihče, ribiči pa morajo pokriti iz svojih prostovoljnih prispevkov, je upravičeno vprašanje ali je potrebno celotni postopek vzorčenja in ugotavljanja krivcev spremeniti? V današnjem času vsesplošnega tehnološkega napredka, upravičeno pričakujemo, da je iz prejetih vzorcev možno izluščiti za katero nevarno snov gre in kdo tako snov uporablja. Podoben pogin zaradi človeškega faktorja se je zgodil še v mestni Gradaščici (izliv cementnega mleka). Do onesnaženja z odpadlim mesom pa je prišlo še v Gradaščici pri Zadobrovi. Da malomarnost ne pozna meja, nas je opozorilo že spomladansko onesnaženje zgornje Soče z neznano lepljivo snovjo, ki pa k sreči ni rezultirala v poginu rib. V času suše, pretople vode in pomanjkanja kisika bi tako ravnanje lahko povzročilo pogin rib. Ribiči so meso po odredbi veterinarske inšpekcije odstranili, čeprav

zakonsko gledano so ribiči dolžni pobirati edino kadavre rib ob poginih in ne drugih živali, saj za to niso usposobljeni in ne zaščiteni.

Nesonaravni gradbeni posegi v vodotoke in njihovi učinki na ribji živelj

Ribiči največjo nevarnost za ribje populacije v slovenskih vodah vidimo v nesonaravnih gradbenih posegih v vodotoke. Ti namreč rezultirajo v tem da ribe in ostali vodni živelj izgubijo velike dele svojega habitata, predvsem dristišč. To sčasoma vodi v jasno zaznaven upad števila rib na posameznem vodotoku. V primeru postrvjih vrst rib, ti posegi velikokrat pomenijo povečanje povprečne temperature vode na tisti raven ko je njihovo preživetje ogroženo. Gradbeni posegi v naše reke so največkrat opravičeni z zagotavljanjem nujnih protipoplavnih aktivnosti ali pa s potrebo po **porabi evropskega denarja do zastavljenega roka**. Ribiške družine so žal iz neposrednega soodločanja o načinu izvedbe posega izločene, ampak lahko zgolj prek državnega Zavoda za ribištvo Slovenije prikažejo svoje videnje primernosti posega. Vodstva RD na terenu vse bolj opažajo, da je dokumentacija izvajalcev ob takih posegih vse bolj vprašljiva, končna izvedba del pa po navadi bistveno različna od tiste, za katere je izvajalec dobil dovoljenje. Ob našem opozorilu MOP nismo zaznali ustrezne reakcije. Zaradi tega je RZS že večkrat izvedla posvete za vodstva RD glede te problematike; na letošnjem posvetu smo pozvali različne deležnike k delitvi njihovih izkušenj. Ugotovili smo, da je moč z vztrajnim ponavljanjem strokovno podkrepljenih argumentov, posamezne posege preprečiti ali vsaj omiliti. Tak je bil primer neopravičenega posega v brežino in strugo Save in Radomlje, ki ga je na predavanju predstavila predstavnica DOPPS. To dejstvo posebej izpostavljamo kot primer sodelovanja dveh organizacij z sicer različnimi pogledi glede ribojedih ptic a identičnim pogledom na varovanje habitatov. Zaradi vse večjega števila posegov v vodotoke bo RZS za ribiške družine pripravila poseben postopkovnik ukrepanja, z namenom izboljšati in poenotiti učinkovitost odzivanja ribičev. O problematiki nesorazmernih posegih v vodotoke smo na predsednika Vlade RS naslovili odprto pismo, vendar smo nanj prejeli odgovor direktorata, pristojnega za urejanje voda, ki ne vzbuja upanja po drugačnih praksah (priloga).

Problematika ribjih plenilcev

Vprašanje vpliva plenjenja ribjih plenilcev kot sta veliki kormoran in vidra, smo na RZS naslovili že večkrat. Z ogorčenjem smo skoraj celo leto čakali na **izdajo petletne odločbe o plašenju kormoranov z odstrelom omejenega števila osebkov**. Vlogo smo na RZS oddali že konec januarja, zavedajoč se kompleksnosti problema in z zahtevo da se do jeseni, ko pridejo v Slovenijo prve jate kormoranov s severa, pridobimo odločbo, nujno za zaščito ribjih populacij pred kormoranovim plenjenjem. Kljub več pisnim intervencijam in sestanku z ministrom za okolje, smo šele decembra končno le dobili odločbo. V jesenskem času pa so kormorani lahko že tako, zdesetkane jate rib zaradi suše, nemoteno plenili. Ribiči smo jih smeli zgolj nemočno opazovati. Ob tem izpostavljamo naše stališče, da je kormoranovo plenjenje težavno predvsem kot dodatni negativni vpliv na ribje populacije ob degradaciji ribjih habitatov tudi zaradi izvedbe gradbenih posegov v vodotoke. Ob tem beležimo tudi velik porast ostalih ribojedih ptic kot so: siva in bela čaplja, rečni galeb ter raca žagarica.

Ribiči pri svojih aktivnostih ob vodotokih vse večkrat opažamo **vidro** in posledice njenega plenjenja. Razumemo, da je bila vidra nekoč sestavni del habitata naših rek, a s strahom opažamo rast njene populacije. Podobno kot kormoran pomeni vidra kot plenilec rib še enega »porabnika rib« v času, ko ribje populacije stagnirajo zaradi zmanjševanja možnosti ribam za njihov naravni razplod. Tako je ribja populacija posameznih vrst odvisna od vložkov ribiških družin. Normalno je da ribičem, kot dobrim gospodarjem, ni vseeno če večjega del vložka potočnih postrvi v nekdanje produktivne gojitvene potoke, sedaj ni več. S previdnostjo smo na RZS sprejeli na znanje dejstvo, da je nalogo preučevanja vpliva vidrinega plenjenja na ribje populacije dobila organizacija LUTRA.

Problematika zamujanja temeljnih strateških dokumentov v sladkovodnem ribištvu

Malomarnost državnih uradnikov do sladkovodnega ribištva se po našem mnenju kaže v **zamujanju sprejema temeljnih strateških dokumentov**, Programa upravljanja rib za obdobje do l. 2032 in podrejenih ribiško – gojitvenih načrtov za obdobje 2023-2029. Ključni dokument, Program upravljanja rib na celinskih vodah, je konec leta 2021 prenehal veljati, kljub našim opozorilom pa tega temeljnega dvanajstletnega strateškega dokumenta še nimamo. Še večja zmeda je pri sprejemanju ribiško gojitvenih načrtov (RGN), ki so osnova za delo ribiških družin – koncesionarjev v naslednjih šestih letih. Kljub našemu nasprotovanju, ker je bila veliko število teh dokumentov neusklajenih z RD sta ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in minister za okolje sopolodpisala navedene načrte v zadnjem mesecu lanskega leta. Pod vprašanjem je smiselnost njihovega izjemno poznega potrjevanja, praktično ob koncu njihove veljavnosti (veljali so konca leta 2022?). RZS je že večkrat pozvala ministrstvo k ustrezni rešitvi nastalega problema, a je ostala brez ustreznih odzivov pristojnih uradnikov. Tu izpostavljamo za nas nesprejemljive zahteve po t.i. »mirnih conah« in zahteve Direkcije RS za vode, ki brez argumentacije in dokazov zahteva **popolno prepoved privabljanja rib s hrano** na sedmih velikih stoječih vodnih telesih (npr. Blejsko, Šmartinsko, Slivniško jezero...) in s tem pogojuje sprejem omenjenih RGN. S trditvijo Direkcije, da ribiška hrana za privabljanje povzroča velike obremenitve stoječih voda, se ribiči brez ustreznih dokazov ne moremo strinjati, saj nam je znano, da so navedena vodna telesa pretežno preobremenjena s fekalijami in drugimi škodljivimi snovmi, ki ne izvirajo iz ribolova. Zato smo na RZS odločili, da skupaj s tozadevno prizadetimi RD naročimo neodvisne analize stoječih voda. Že opravljena raziskava na Blejskem jezeru, kaže prav to. Jezero je pretirano obremenjeno s fekalijami, ki so posledica neustrezno urejene kanalizacije. Pristanek na prepoved privabljanja rib, bi namreč korenito posegel v ustaljen način izvajanja ribolova, znižal število članstva in drugih ribičev in s tem ogrozil obstoj navedenih RD. Ob tem posebej izpostavljamo, da že sam državni pravilnik o ribolovnem režimu v celinskih vodah omejuje količino hrane za privabljanje na 5kg dnevno, kar so posamezne RD še zaostrele. Zaradi vseh naštetih razlogov smo včeraj 17.1. 2023 poslali ministrici za kmetijstvo **protestno pismo** v katerem izražamo vse naše nezadovoljstvo nad arbitrarnim, avtoritarnim in diskriminatornim načinom sprejemanja navedenih aktov, kar je v popolnem nasprotju z obljubo te Vlade RS o tvornem sodelovanju z nevladnimi organizacijami. Izražamo pričakovanje, da bomo zaplete z nesprejetimi in neveljavnimi strateškimi dokumenti dogovorno rešili čimprej. Le tako bomo vedeli v katero smer se naj razvija slovensko sladkovodno ribištvo. (priloga).

Primeri dopisov RZS in odgovorov državnih organov

Ribiška zveza Slovenije
Tržaška cesta 134
1000 Ljubljana

tel.: 01 256 12 94
tajnistvo.rzs@ribiska-zveza.si
www.ribiska-zveza.si

Ljubljana, 29. 7. 2022
2022/112-AB

Vlada Republike Slovenije
Gregorčičeva 20 - 25
1000 Ljubljana
gp.kpv@gov.si
Predsednik Vlade RS, dr. Robert Golob

Zadeva: Izredne razmere na vodotokih zaradi suše

Spoštovani gospod predsednik Vlade RS,

na vas se obračamo s prošnjo za pomoč pri spremembi praks upravljanja z vodami v Sloveniji.

Kot vam je znano in kot sem izpostavil danes na sestanku predstavnikov nevladnih organizacij z Vami in predstavniki posameznih ministrstev so zaradi pomanjkanja padavin trenutno vodostaji v naših rekah rekordno nizki, po večini države se struge izsušujejo. Poleg tega se preostala voda, predvsem zaradi pomanjkanja obrežne vegetacije, pregreva, to pa, tudi v kombinaciji z onesnaženji, vodi v pogine rib. Te smo v zadnjem času zabeležili že na mnogih slovenskih rekah.

Opozoriti vas želimo, da je za trenutne razmere v veliki meri **odgovorno neustrezno upravljanje z vodami in neustrezno prostorsko načrtovanje v Sloveniji**. Že vsaj 30 let je znanstveno dokazano, da z reguliranjem vodotokov (uravnavanje strug, oblaganje brežin s kamni, poseljevanje poplavnih ravnic in odstranjevanje obrežne vegetacije) pospešimo vodni tok in povečamo njegovo rušilno moč, s tem pa povečamo poplavni val in ga prestavimo dolvodno. To vodi v povečano poplavno ogroženost, sočasno pa s tem preprečujemo razlivanje vode po poplavnih ravnicah in pospešimo izsuševanje pokrajine, kar vodi v intenzivnejše suše. Vse neprepustne površine (ceste, strehe, parkirišča itd.) onemogočajo pronicanje vode v zemljo in podzemlje, da bi napolnile zaloge vode za sušna obdobja. Dolgoročno izsekavanje domorodnih gozdov, prilagojenih na sušna območja, in njihovo nadomeščanje s tujerodnimi drevesi z izrazito višjo porabo vode, prispeva k hitrejšemu izsuševanju celotnega porečja. Obsežne kmetijske površine s posevki, ki niso prilagojeni pomanjkanju vode, brez zastirke in brez mejic, zahtevajo svoj davek na vodno bilanco. Izsekavanje obrežne vegetacije, ki povzroča prekomerno segrevanje vode v kombinaciji s prečnimi ovirami kot so jezovi, pragovi in zapornice, ki ustavljajo vodo, pospešujejo izhlapevanje vode iz reke in povzročajo pogine rib. Še posebej so zaradi visokih temperatur ogrožene salmonidne vrste, ki za preživetje potrebujejo hladno, s kisikom bogato vodo. Številne pregrade na rekah jim onemogočajo umikanje v hladnejše refugije, zatočišča v izvirnih delih rek, kjer so temperature nižje. Regulirane struge obdane s kamnitimi in betonskimi zidovi v času visokih pretokov preprečujejo pronicanje vode iz struge v podtalnico in obratno. Z zastarelim, gradbenim pristopom k upravljanju z vodami smo omejili in uničili že prav vse mehanizme rečnih ekosistemov za reguliranje vodnega kroga. Namesto tega smo vzpostavili sisteme za čim hitrejšo odvajanje vode iz pokrajine. Trenutne razmere so v veliki meri posledica uničenja teh naravnih mehanizmov reguliranja vodnega kroga.

V kombinaciji s klimatskimi spremembami, ki prinašajo intenziviranje naravnih pojavov, smo na poti v katastrofo. V reguliranih rekah ni več pestrih življenjskih prostorov (habitats) za vodne organizme, ni skrivališč, voda se pregreva, organizmi zaradi pregrad nimajo možnosti umika v ustreznejše dele vodotokov itn. V razmislek vam ponujamo podatek, da so samo od leta 1980 populacije sladkovodnih vretenčarjev (sesalcev, ptic, dvoživk in rib) upadle za nepredstavljenih 84% (WWF, 2020). Rešitev ni v gradnji vedno večjih pregrad in zadrževalnikov, ki imajo ravno nasprotni učinek od željenega (izgube vode iz zadrževalnikov so izrazito višje kot izgube iz tekočih vod) in izrazito zmanjšajo našo sposobnost prilagajanja na podnebne spremembe. Rešitev je v odstranjevanju pregrad, obnovi rek in poplavnih ravnin, zasajevanju obrežne vegetacije. Že več kot 40 let izkušenj z obnovo rek iz tujine kaže, da so ti ukrepi učinkoviti tako v boju s sušami, kot v zagotavljanju poplavne varnosti, hkrati pa imajo številne druge koristi za našo družbo (priložnost za rekreacijo, zniževanje temperature, biotska pestrost,...).

Na razpolago imamo vsa potrebna znanja in orodja, da omejimo intenziteto, vpliv in posledice suš (in poplav) tako na naravne ekosisteme kot na ljudi. Namesto upravljanja z vodami moramo zato za vode začeti **skrbeti** in se **prilagoditi** mejam našega naravnega okolja. Skrb za vode pomeni na primer, da moramo rekam zagotoviti več prostora, ponovno vzpostaviti rečne okljuje, slepe rokave in zatoke. Dopusčiti moramo periodično razlivanje vode čez poplavne ravnice in obnoviti obrežno rastlinje. Prilagajanje pomeni na primer, da moramo zmanjšati porabo vode in povečati kapacitete za zadrževanje deževnice. Ključno je zmanjšanje porabe vode v industriji in kmetijstvu s prilagajanjem tehnologij, izdelkov in pridelkov. Urediti moramo zbiranje deževnice z neprepustnih površin in rabo t.i. sive vode v gospodinjstvih, industriji in kmetijstvu.

Obe tveganji (suše in poplave) se bosta po napovedih s klimatskimi spremembami v Sloveniji v prihodnosti povečali, zato je nujno, da se to upošteva in predvidi ustrezne ukrepe za prilagajanje tudi v vseh strateških načrtih (predvsem NZPO in NUV). Pri tem vas želimo opozoriti, da trenutno načrtovani ukrepi na področju voda v NZPO, NUV in v Programu za okrevanje ne sledijo konceptu ekološke modernizacije, temveč so zastareli, izrazito škodljivi za ekološko stanje naših vodotokov in bodo še dodatno poslabšali že tako kritične razmere. Poleg tega so tudi neskladni z Vodno direktivo. Na tem področju vas pozivamo k čim hitrejši spremembi praks, vključevanju in upoštevanju stroke (predvsem biološke oziroma naravovarstvene) ter vas prosimo za pomoč pri pravočasnem, sprotnem vključevanju in sodelovanju RZS kot zveze ribiških družin, ki kot koncesionarji izvajajo ribiško upravljanje s 95 odstotki slovenskih ribolovnih voda, v postopkih priprave strateških dokumentov. Ključno je, da se v teh dokumentih in predvidenih aktivnostih ne le upošteva in načrtuje izboljšanje ekološkega stanje naših rek, temveč tudi in predvsem upošteva napovedane klimatske spremembe, kakršnim smo že priča v trenutni situaciji.

S spoštovanjem.

dr. Miroslav ŽABERL,
predsednik RZS

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

DIREKTORAT ZA VODE IN INVESTICIJE

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 70 00
F: 01 478 74 25
E: gp.mop@gov.si
www.mop.gov.si

g. Žaberl,
Ribiška zveza Slovenije,
Tajnistvo.rzs@ribiska-zveza.si

DOKUMENT JE ELEKTRONSKO PODPISAN!
Podpisnik: Bojan Dejak
Izdajatelj certifikata: SI-PASS-CA
Številka certifikata: 566006E30000000057517
Potek veljavnosti: 22. 12. 2025
Čas podpisa: 16. 08. 2022 12:20
Št. dokumenta: 35500-412/2022-2550-3

RIBIŠKA ZVEZA SLOVENIJE LJUBLJANA			
Del. št.	Prispelo:	16-08-2022	
460	Priloge:	Prejeto: M. Kovač	

- ŽABERL
- KLOBOVES
- GRBEIL
- PENČAL

Številka: 35500-412/2022-2550-3
Datum: 12. 08. 2022

Zadeva: Odziv na vaše navedbe v zvezi z izrednimi razmerami na vodotokih zaradi suše

Spoštovani,

v vašem dopisu predsedniku Vlade RS, dr. Golobu, št. 2022/112-AB z dne 29. 7. 2022, navajate, da se nas obračate s prošnjo za pomoč pri spremembi praks upravljanja z vodami v Sloveniji.

1. V zvezi s tem vam odgovarjamo, da teza o tem, da se slovenski načrti na področju upravljanja z vodami ukvarjajo samo s poplavami oz. samo s starodobnimi gradbenimi protipoplavnimi rešitvami, ne drži. V Sloveniji imamo namreč 5 načrtov oz. programov, ki se celovito in celostno ukvarjajo z upravljanjem z vodami, in sicer:
 - Načrt upravljanja voda (trenutno zaključena javna razprava - je v postopku sprejemanja: <https://www.gov.si/zbirke/javne-objave/osnutek-nacrta-upravljanja-voda-za-vodno-obmocje-donave-za-obdobje-2022-2027-in-osnutek-nacrta-upravljanja-voda-za-vodno-obmocje-jadranskega-morja-za-obdobje-2022-2027/>);
 - Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti (v nadaljevanju NZPO - v fazi obravnave pripomb iz javnosti in v postopku celovite presoje vplivov na okolje: <https://www.gov.si/zbirke/javne-objave/osnutek-nacrta-zmanjševanja-poplavne-ogroženosti-2022-2027/>);
 - Načrt upravljanja z morskim okoljem (v medresorskem usklajevanju tik pred sprejemom: <https://www.gov.si/zbirke/javne-objave/osnutek-nacrta-upravljanja-z-morskim-okoljem-2022-2027/>);
 - Operativni program oskrbe s pitno vodo (pred kratkim sprejet - https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/Pitna_voda/op_oskrba_pitna_voda_2022_2027.docx);

POTRJEN

- Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode (sprejet - https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/Odvajanje_ciscenje_komunalne_vode/op_odvajanje_ciscenje_komunalne_vode_2020.docx).

Že iz samih naslovov načrtov in programov je razvidno, da se na ministrstvu ukvarjamo s pripravo načrtov, ki vključujejo upravljanje z vodami kot celostno in celovito dejavnost, ki vključuje tako oskrbo s pitno vodo, upravljanje z vodotoki in morjem, zmanjševanje poplavne ogroženosti ter tudi odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode. Vse te načrte in programe pripravljamo v skladu s slovensko kot tudi evropsko zakonodajo.

2. Prav tako ne drži teza iz vašega dopisa, da v pripravo načrtov ne vključujemo dovolj vseh relevantnih deležnikov. Tako se v okviru priprave vseh teh načrtov zmeraj izvede tudi precej dolgo posvetovanje z javnostmi, da ne govorimo tudi o postopku vključevanja vseh deležnikov v postopek celovitih presoj vplivov na okolje in s tem povezanih postopkov. Tako da teza RZS, da niso vključeni v postopke priprave vseh teh načrtov, ne drži.
3. Prav tako ne drži, da npr. NZPO prinaša samo gradbene protipoplavne ukrepe, NZPO prinaša in določa kar 20 vrst ukrepov za zmanjševanje poplavne ogroženosti, od katerih jih je večina negradbenih. Tu je naštetih vseh 20 vrst ukrepov, od katerih mnogokateri prispevajo k ciljem uveljavljanja ti. EU Vodne direktive, kar se nam očita s strani RZS, da delamo v nasprotju z njo, kar seveda prav tako ne drži:

Ukrep	Relacija ukrepa z EU vodno direktivo		
	ukrep, ki podpira cilje vodne direktive (sinergija)	ukrep, ki lahko v okviru detajlnega izvajanja povzroči ciljno navzkrižje z vodno direktivo (potencialen konflikt)	ukrep, ki ni pomemben za doseganje ciljev vodne direktive (irelevantno)
U1 Določevanje in upoštevanje poplavnih območij	x		
U2 Identifikacija, vzpostavitev in ohranitev različnih površin visokih voda	x		
U3 Prilagoditev rabe zemljišč v porečjih	x		
U4 Izvajanje hidrološkega in meteorološkega monitoringa	x		
U5 Vzpostavitev in vođenje evidenc s področja poplavne ogroženosti	x		
U6 Izobraževanje in ozaveščanje o poplavni ogroženosti	x		
U7 Načrtovanje in gradnja gradbenih protipoplavnih ukrepov		x	
U8 Izvajanje individualnih (samozaščitnih) protipoplavnih ukrepov	x		
U9 Redno preverjanje učinkovitosti obstoječih (gradbenih) protipoplavnih ureditev			x
U10 Redno vzdrževanje vodotokov, vodnih objektov ter vodnih in priobalnih zemljišč		x	
U11 Izvajanje rečnega nadzora	x		
U12 Protipoplavno upravljanje vodnih objektov		x	
U13 Zagotavljanje finančnih resursov za izvajanje gospodarske javne službe urejanja voda			x
U14 Priprava načrtov zaščite in reševanja ob poplavih		x	
U15 Napovedovanje poplav			x
U16 Opozarjanje v primeru poplav			x
U17 Interventno ukrepanje ob poplavih		x	
U18 Ocenjevanje škode in izvajanje sanacij po poplavih			x

U19 Dokumentiranje in analiza poplavnih dogodkov			x
U20 Sistemski, normativni, finančni in drugi ukrepi		x	

4. Prav tako vam odgovarjamo, da naša Direkcija RS za vode, ki je pristojna za izvajanje obvezne državne gospodarske javne službe na področju urejanja vodotokov in za izvajanje investicij na vodotokih v zadnjih letih oz. desetletjih striktno upošteva vse naravovarstvene in druge smernice, ki jih pridobi pri pripravi svojih letnih načrtov izvajanja javne službe in investicij. Pri tem poleg tega zasleduje in preverja tudi možnost izvedbe vseh najmodernejših dognanj na področju ti. »nature based solutions«.
5. Vsekakor se vse službe, ki se ukvarjamo s področjem upravljanja z vodami, s svojim delovanjem zelo trudimo, da bi bilo vode zmeraj dovolj v času poplav in ne preveč naenkrat, ko je vode preveč, tako za ljudi kot za npr. tudi ribe. Pri tem v čim večji meri in kjer je to le mogoče in izvedljivo, upoštevamo vsa najnovejša in najbolj okolju in naravi prijazna dognanja.

Vsekakor pa smo mnenja, da se moramo še naprej prav vsi deležniki in akterji na področju upravljanja z vodami še naprej truditi, da bomo naredili naše vode prijazne tako okolju kot naravi ter tudi ljudem, vendar pa je na nekatere težave (kot je npr. trenutno pomanjkanje vode in izrazita tako hidrološka kot kmetijska suša), ki so tudi povezane s podnebnimi spremembami, težko vplivati, lahko pa v največji možni meri omilimo posledice le-teh.

S spoštovanjem,

Bojan Dejak
GENERALNI DIREKTOR

Protestni dopis RZS ministrici za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano R Slovenije

Ribiška zveza Slovenije
Tržaška cesta 134
1000 Ljubljana

telefon: 01 256 12 94
telefaks: 01 256 12 95
e- naslov: info.rzs@ribiska-zveza.si

Ljubljana, 17. 1. 2023

2023/11-IM

Ministrica ga. Irena Šinko

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

gp.mkqp@gov.si

**ZADEVA – POTRDITEV RIBIŠKO-GOJITVENIH NAČRTOV 2016-2022,
PROTEST**

Spoštovani,

V imenu Ribiške zveze Slovenije, krovne organizacije vseh ribiških družin, koncesionarjev za ribiško upravljanje, izražamo protest in razočaranje nad načinom in vsebino sprejemanja ribiško-gojitvenih načrtov (RGN) za obdobje 2016-2022.

Navkljub našim večim pisnim pobudam in sestanku z vami, kjer smo jasno izrazili resne in argumentirane pomisleke glede vsebine in načina sprejemanja RGN, smo posredno izvedeli, da ste podpisala RGN, med katerimi je večje število načrtov neusklajenih z mnenji in pripombami ribiških družin, ki se sedaj obračajo na nas in izražajo svoje ogorčenje in protest. Odgovorov na naše pisne pobude nismo prejeli, niti nas niste povabili na usklajevanje z ostalimi deležniki. Še posebej v oči bode dejstvo, da se tako pomemben dokument za ribiško upravljanje, kot je RGN, sprejema v zadnjem mesecu njihovega šestletnega trajanja. Podpisani RGN-ji imajo časovno omejeno veljavo (zgolj zadnji mesec od predvidenih dvainsedemdesetih), hkrati pa zaradi novih vplivov podnebnih sprememb, le-ti v pretežnem delu niso usklajeni z realnostjo, saj se nanašajo na zastarele podatke. Vsa našeta dejstva, predvsem pa nepripravljenost za argumentiran in na strokovnih podlagah temelječ dogovor, razumemo ribiči kot podcenjevalni odnos države do organiziranega sladkovodnega ribištva v Sloveniji. Država očitno ne upošteva lastnih, z zakonom določenih obveznosti glede področja načrtovanja upravljanja rib in ribiškega upravljanja, ne podane zaveze za tvorno sodelovanje z NVO-ji, kot jo je napovedal predsednik Vlade RS; pomembno je zgolj redno plačevanje koncesijskih dajatev s strani ribiških družin. Mimogrede, na naš upravičen predlog za oprostitev drugega dela koncesijske dajatve zaradi škode, ki je bila povzročena ribiškimi družinam v dolgotrajnem sušnem obdobju, nismo bili deležni niti odgovora.

Sladkovodni ribiči smo in bomo vedno delali v dobrobit ohranjanja ribolovnih virov z upoštevanjem vseh pravnih obveznosti na ribiškem področju. Zato bomo vedno glasni, ko vidimo, da se na tem področju dogajajo zgoraj navedene nepravilnosti in obenem po ribiško vztrajni, da se le-te odpravijo. RZS bo zato ribiškimi družinam, ki kot koncesionarji že leta vzorno izvajajo ribiško upravljanje, nudila vso potrebno pomoč.

Glede na to, da ste popolnoma razvrednotili področje upravljanja rib in ribiškega upravljanja, saj trenutno ni veljaven noben od treh temeljnih upravljavskih aktov, za katere pripravo in sprejem je že od leta 2006 odgovorno vaše ministrstvo predlagamo, da čimprej dogovorno najprej uskladimo Načrt upravljanja rib, za tem Načrte upravljanja ribiških območij in na podlagi teh temeljnih aktov in na podlagi konkretnih podatkov še temeljne upravljavske akte na nivoju ribiških družin – to so ribiško gojitveni načrti. Le-ti pa naj se ne sprejemajo v zadnjem mesecu, pred potekom njihove veljavnosti.

Lep pozdrav.

dr. Miroslav ŽABERL

predsednik RZS

Ribiška zveza Slovenije